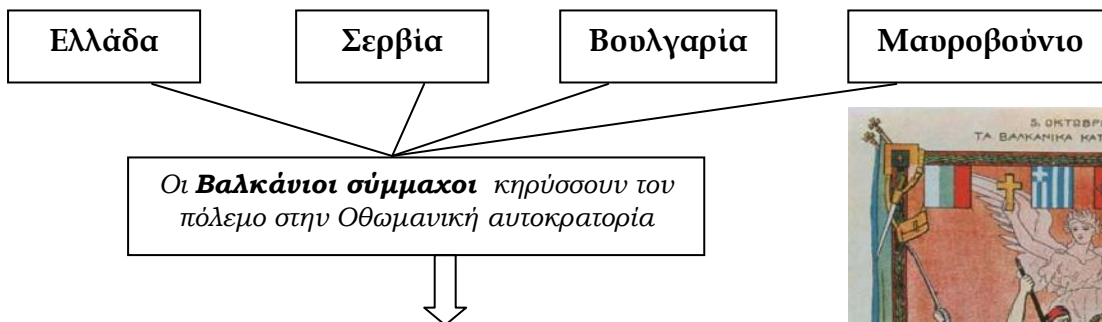

Αίτια:

- 1) Οι διώξεις των Νεότουρκων σε βάρος των αλλοεθνών πληθυσμών της Οθωμανικής αυτοκρατορίας, τους οποίους προσπαθούν να εκτουρκίσουν με τη βία
- 2) Η αναζωπύρωση των εθνικών συναισθημάτων των λαών της Οθωμανικής αυτοκρατορίας και η επιθυμία τους για εθνική ολοκλήρωση με ενσωμάτωση των εδαφών στα οποία κατοικούσαν ομοεθνείς τους
- 3) Η ανάμειξη των Μεγάλων Δυνάμεων στην Ανατολική Μεσόγειο και οι μεταξύ τους ανταγωνισμοί

➤ **Προς τη σύγκρουση / Οι βαλκανικές συμμαχίες**

Ο Βενιζέλος ακολουθούσε αρχικά κατευναστική πολιτική απέναντι στις νεοτουρκικές προκλήσεις εκτιμώντας ότι η Ελλάδα δεν ήταν έτοιμη για πόλεμο. Την άνοιξη όμως του 1911 υιοθέτησε την πολιτική της **βαλκανικής συνεννόησης** εκτιμώντας ότι μια πολεμική σύγκρουση δεν είναι μακριά και υπογράφει συνθήκες συμμαχίας με Σερβία, Βουλγαρία, Μαυροβούνιο.

➤ **Α' Βαλκανικός πόλεμος (Οκτώβριος 1912- Μάιος 1913)**

Αιτία: Οι Βαλκάνιοι σύμμαχοι απαιτούν από το Σουλτάνο να σέβεται τα δικαιώματα των χριστιανικών μειονοτήτων της Οθωμανικής αυτοκρατορίας και να προχωρήσει σε μεταρρυθμίσεις προς όφελός τους.

Αφορμή: Η άρνηση του σουλτάνου να συζητήσει τέτοια ζητήματα

Ξεκινά η ένοπλη σύγκρουση που ονομάστηκε **Α' Βαλκανικός πόλεμος**

Τα στρατιωτικά γεγονότα

- Ο **ελληνικός στρατός**, με αρχιστράτηγο τον διάδοχο Κωνσταντίνο, προέλασε στη Μακεδονία.
- Τα **σερβικά** στρατεύματα κατέλαβαν τα Σκόπια, το Μοναστήρι και το Δυρράχιο (στη σημερινή Αλβανία).
- Οι **βουλγαρικές** δυνάμεις έφτασαν κοντά στην Κωνσταντινούπολη, κατέλαβαν τη Δυτική Θράκη και την Ανατολική Μακεδονία και κατευθύνθηκαν προς τη Θεσσαλονίκη.
- Ο Βενιζέλος διέταξε τον διάδοχο **Κωνσταντίνο** να κινηθεί προς τη **Θεσσαλονίκη**, για να μην καταληφθεί η πόλη από τις βουλγαρικές δυνάμεις. Αν και ο Κωνσταντίνος έφερε αντιρρήσεις, στις **26 Οκτωβρίου 1912** ο ελληνικός στρατός έμπαινε στην πόλη. Λίγες μέρες αργότερα έφτασε και ο **βασιλιάς Γεώργιος**.
- Στη συνέχεια καταλήφθηκαν τα **Ιωάννινα (22 Φεβρουαρίου 1913)** και εξασφαλίστηκε ο έλεγχος ολόκληρης της **Ηπείρου**.
- Ο **ελληνικός στόλος** με επικεφαλής τον ναύαρχο Κουντουριώτη κατέλαβε τα νησιά του Βόρειου και Ανατολικού Αιγαίου (**Θάσος, Σαμοθράκη, Λέσβος, Χίος, Λήμνος, Τένεδος, Τμβρος, Σάμος, Ικαρία**) και ανάγκασε τον τουρκικό στόλο να κλειστεί στα Στενά.
- Ο Α' Βαλκανικός πόλεμος τερματίστηκε και τυπικά με την υπογραφή της **συνθήκης του Λονδίνου (17 Μαΐου 1913)**, με την οποία η οθωμανική αυτοκρατορία αναγκάστηκε να εγκαταλείψει σχεδόν όλα τα ευρωπαϊκά-βαλκανικά εδάφη της. Το μέλλον των νησιών του Β. Α. Αιγαίου, της χερσονήσου του Αγίου Όρους και το καθεστώς της Αλβανίας θα καθορίζονταν από τις Μ. Δυνάμεις. **29 Ιουλίου 1913** η Αλβανία αναγνωρίστηκε ανεξάρτητο κράτος. Τα Δωδεκάνησα παρέμειναν υπό ιταλική κατοχή και διοίκηση.

Η Ελλάδα μετά τη συνθήκη του Λονδίνου

Το κλίμα ευφορίας έρχεται να ταράξει η δολοφονία του βασιλιά Γεώργιου στη Θεσσαλονίκη. Υποστηρίχτηκε (δεν έχει όμως αποδειχθεί) ότι ήταν έργο της Γερμανίας, που ήθελε την άνοδο στο θρόνο του γερμανόφιλου διαδόχου Κωνσταντίνου, ο οποίος λίγο αργότερα ανακηρύχτηκε βασιλιάς.

Ο Β' Βαλκανικός πόλεμος (Ιούνιος-Ιούλιος 1913)

• Πώς ξεκίνησε:

- Η **συνθήκη του Λονδίνου** άφησε πολλές εκκρεμότητες, κυρίως όσον αφορά τη **Μακεδονία**. Τα εδάφη της Μακεδονίας ελέγχονταν από τον **ελληνικό στρατό**, αλλά μέρος αυτών διεκδικούσαν τόσο η **Βουλγαρία** όσο και η **Σερβία**.
- Η **Ελλάδα** και η **Σερβία**, βλέποντας ότι η Βουλγαρία πρόβαλλε υπερβολικές απαιτήσεις, **συμμάχησαν**.
- Στα μέσα **Ιουνίου 1913** ο βουλγαρικός στρατός επιτέθηκε ταυτόχρονα εναντίον των ελληνικών και των σερβικών θέσεων έτσι ξεκίνησε ο **Β' Βαλκανικός πόλεμος**.

Ο Β' Βαλκανικός πόλεμος ήταν πλέον γεγονός. Στη διάρκειά του ο ελληνικός στρατός κατέλαβε ολόκληρη την Α. Μακεδονία και τη Δ. Θράκη, φτάνοντας ως την Αλεξανδρούπολη. Επιτυχίες σημείωσαν και οι Σέρβοι στη Δ. Μακεδονία. Παράλληλα, οι Ρουμάνοι εισέβαλαν στη Βουλγαρία, ενώ οι Τούρκοι ανακατέλαβαν την Ανδριανούπολη στην Α. Θράκη.

Πηγές, παραθέματα, δραστηριότητες

Τηλεγράφημα Βενιζέλου προς
Κωνσταντίνο, 13 Οκτωβρίου 1912

Αναμένω να μοι* γνωρίσετε την περαιτέρω διεύθυνσιν, ην θα ακολουθήσῃ η προέλασις* του στρατού Θεσσαλίας. Παρακαλώ μόνον να έχετε υπ' όψιν ότι σπουδαίοι πολιτικοί λόγοι επιβάλλουσι να ευρεθώμεν μίαν ώραν ταχύτερον εις την Θεσσαλονίκην

Υπογραφή Υπουργός
Στρατιωτικών
Ελευθέριος Βενιζέλος

Κωνσταντίνος προς Βενιζέλο

Ο στρατός δεν θα οδεύσῃ* κατά της Θεσσαλονίκης. Εγώ έχω καθήκον να στραφώ κατά του Μοναστηρίου, εκτός αν μου το απαγορεύετε

Βενιζέλος προς Κωνσταντίνο

Σας το απαγορεύω.

Η άποψη των οπαδών του Κωνσταντίνου είναι ότι ο διάδοχος δεν μπορούσε να στραφεί προς τη Θεσσαλονίκη, εφόσον ο αγώνας στην Ήπειρο δεν είχε κριθεί και υπήρχαν ισχυρές τουρκικές δυνάμεις στα δυτικά του ελληνικού στρατού. Γι' αυτό και η πορεία προς τη Θεσσαλονίκη ήταν αργή. Οι οπαδοί του Βενιζέλου υποστηρίζουν ότι το πρόβλημα ήταν πολιτικό και όχι στρατιωτικό. Η κατάληψη της Θεσσαλονίκης αποτελούσε ζωτικής σημασίας θέμα για τη διεκδίκηση και της υπόλοιπης Μακεδονίας.

Ερώτηση 1: Διαβάστε τα παραπάνω παραθέματα και απαντήστε στις ερωτήσεις:

Γιατί διαφωνούν ο Βενιζέλος και ο Κων/νος; Ποια επιχειρήματα χρησιμοποιεί ο καθένας για να στηρίξει την άποψή του; Γιατί η κατάληψη της Θεσσαλονίκης αποτελούσε θέμα ζωτικής σημασίας για την Ελλάδα; Ποιοι άλλοι διεκδικούσαν τη Θεσσαλονίκη;

Οι βαλκανικοί σύμμαχοι, Έλληνες, Σέρβοι, Βούλγαροι, δημιούργησαν συμμαχία, για να πάρουν εδάφη από τον κοινό τους εχθρό, την Οθωμανική Αυτοκρατορία. Όμως, τα εδάφη που κάθε μια χώρα επιθυμούσε στην περιοχή της Μακεδονίας, πολλές φορές τα ήθελε και η άλλη. Η συμμαχία λοιπόν δεν κράτησε για πολύ. Τον Ιούνιο του 1913, η Ελλάδα και η Σερβία υπέγραψαν Συνθήκη, με την οποία συμφωνούσαν να μοιράσουν μεταξύ τους τα εδάφη της Μακεδονίας, που είχαν πάρει από την Τουρκία. Έβγαζαν έτσι έξω τη Βουλγαρία. Εκείνη πίστευε πως, αν και είχε πολεμήσει σκληρά στον πόλεμο με την Τουρκία, δεν είχε ωφεληθεί, όσο περίμενε. Στράφηκε, λοιπόν, εναντίον της Σερβίας και της Ελλάδας. Η Ρουμανία, που στον Α' Βαλκανικό Πόλεμο δεν είχε συμμετοχή, τώρα πήρε μέρος στη σύγκρουση. Επιτέθηκε κατά της Βουλγαρίας.

Ερώτηση 2^η :

Πώς ερμηνεύετε το γεγονός ότι τα βαλκανικά κράτη τα οποία σφάφηκαν όλα μαζί εναντίον της οθωμανικής αυτοκρατορίας, στον Α' Βαλκανικό πόλεμο βρέθηκαν ένα χρόνο μετά, (1913-Β' Βαλκανικός πόλεμος) αντιμέτωπα, να πολεμάνε μεταξύ τους;

Οι βαλκανικοί πόλεμοι τερματίστηκαν με τη **Συνθήκη του Βουκουρεστίου (28 Ιουλίου 1913)**

Η Ελλάδα εξασφαλίζει: το μεγαλύτερο μέρος της Μακεδονίας, τη νότια Ήπειρο και σημαντικά νησιά στο Β. Αιγαίο (Θάσος, Σαμοθράκη, Λήμνος, Λέσβος, Χίος, Σάμος, Ικαρία.) και την Κρήτη

Τα εδάφη αυτά ονομάστηκαν **Νέες χώρες** (Παλαιά Ελλάδα: η ελληνική επικράτεια πριν τους βαλκανικούς πολέμους)

Νέες χώρες

1. Διαθέτουν θετικές προοπτικές, πολλές πόλεις (Θεσσαλονίκη, Ιωάννινα, Καβάλα, Ηράκλειο, Μυτιλήνη, Χίος) αποτελούν ήδη ακμαία οικονομικά κέντρα
2. Το ελληνικό κράτος καλείται να αφομοιώσει τις Νέες χώρες και τους εθνικά, πολιτιστικά και θρησκευτικά ανομοιογενείς πληθυσμούς τους.

Σε δέκα μόλις μήνες η Ελλάδα διπλασίασε σχεδόν τα εδάφη της:

	έκταση	πληθυσμός
Ελλάδα (1907)	63.211	2.631.952
Ελλάδα (1913)	120.308	4.718.221

Πληθυσμός της Θεσσαλονίκης σύμφωνα με την απογραφή του 1913		
Εβραίοι	61.439	38,9%
Μουσουλμάνοι	45.889	29,1%
Έλληνες	39.956	25,3%
Άλλοι	10.605	6,7%
Σύνολο	157.889	100%

Η Σερβία κερδίζει: ένα σημαντικό τμήμα της ΒΔ. Μακεδονίας
 Η Βουλγαρία αποκτά το μεγαλύτερο μέρος της Δ. Θράκης
 Η Οθωμανική Αυτοκρατορία ανέκτησε την Α. Θράκη
 Τα Δωδεκάνησα παραμένουν υπό ιταλική κατοχή
 Η Β. Ήπειρος (περιοχή με σημαντική ελληνική παρουσία) παραχωρείται στην Αλβανία (πρωτόκολλο της Φλωρεντίας)

Στην εξωτερική πολιτική η κυβέρνηση καλείται να αντιμετωπίσει:

- Την άρνηση του σουλτάνου να αποδεχτεί την ελληνική παρουσία στα νησιά του ΒΑ. Αιγαίου
 - Την ιταλική κατοχή των Δωδεκανήσων
 - Την έντονη κινητικότητα που δημιουργεί η ύπαρξη πυκνών ελληνικών πληθυσμών σε Β. Ήπειρο, Θράκη και Μ. Ασία
- Σε λίγο οι διεθνείς εξελίξεις θα έδιναν σε όλα τα βαλκανικά κράτη την ευκαιρία να εκδηλώσουν τις διαθέσεις τους.

Χάρτης των βαλκανικών κρατών πριν την έναρξη των βαλκανικών πολέμων

Χάρτης των βαλκανικών κρατών μετά την συνθήκη του Βουκουρεστίου (1913)